

สนค. เจาะโมเดล ‘เกษตรอัจฉริยะจีน’ ชี้จุดเปลี่ยนสินค้าไทย เน้นเร่งปรับตัวสู่ ‘พรีเมียม’ รับมือตลาดแดนมังกร

สนค. เกาะติดยุทธศาสตร์ปฏิรูปเกษตรจีน หลังตั้งเป้าปี 500 เขตสาธิตเกษตรสมัยใหม่ ภายในปี 2573 ซึ่งเป็นทั้งคำเตือนและโอกาส พร้อมย้ำ ภาคเกษตรไทยต้องเร่งปรับตัวจาก ‘สินค้าพื้นฐาน’ สู่ ‘สินค้ามูลค่าเพิ่มสูง’ ชูความปลอดภัยและตรวจสอบย้อนกลับได้ เป็นกุญแจหลักมัดใจผู้บริโภคแดนมังกร

นายณันทพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ.สนค.) เปิดเผยว่า สนค. ได้ติดตามและวิเคราะห์ทิศทางพัฒนาภาคเกษตรของจีนอย่างใกล้ชิด ซึ่งขณะนี้ จีนกำลังเร่งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อยกระดับภาคเกษตรและชนบทให้ทันสมัย มุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงทางอาหารและการลดความเหลื่อมล้ำผ่านแผนปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่กระบวนการเพาะปลูก การจัดการผลผลิต ไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างเป็นระบบ

ผอ.สนค. ระบุเพิ่มเติมว่า หัวใจสำคัญของการปฏิรูปครั้งนี้คือแผนการจัดตั้ง “เขตสาธิตเกษตรสมัยใหม่” จำนวน 500 แห่งภายในปี 2573 ครอบคลุม 6 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมธัญพืช (2) การเลี้ยงสัตว์ (3) อุตสาหกรรมเฉพาะทางที่มีศักยภาพ (4) การเกษตรอัจฉริยะ (5) การเกษตรในเมือง และ (6) การเกษตรในพื้นที่แห้งแล้ง โดยคาดว่าจะเป็ต้นแบบการพัฒนาที่สามารถขยายผลและประยุกต์ใช้ในวงกว้าง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรของจีนสู่ความทันสมัยอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับสถานการณ์การค้าระหว่างไทยและจีน ในปี 2568 จีนยังคงเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรอันดับ 1 ของไทย มีมูลค่าการส่งออก 12,354.16 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (405,791 ล้านบาท) แต่มูลค่าปรับตัวลดลงร้อยละ 0.2 จากปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัย อาทิ เศรษฐกิจจีนที่ชะลอตัว การแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้น ความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมาตรการบางประการ เช่น การระงับการนำเข้าข้าวหอม โดยสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปจีน ได้แก่ ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง ผลิตภัณฑ์ยางและยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ

ทั้งนี้ การเร่งพัฒนาภาคเกษตรตามแผนปฏิบัติการฯ ของจีน เพื่อพึ่งพาตนเองด้านความมั่นคงทางอาหาร อาจส่งผลให้สินค้าเกษตรพื้นฐานของไทยต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงและข้อจำกัดทางการค้ามากขึ้นในระยะยาว อย่างไรก็ตาม วิฤตดังกล่าวยังแฝงด้วยโอกาสสำหรับสินค้าเกษตรคุณภาพสูง สินค้าแปรรูป และสินค้าเฉพาะทางที่ไทยมีความได้เปรียบด้านภูมิอากาศและความเชี่ยวชาญ อาทิ ผลไม้เขตร้อน และอาหารแปรรูป ซึ่งยังเป็นที่ต้องการสูงในกลุ่มผู้บริโภคชนชั้นกลางของจีนที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและการตรวจสอบย้อนกลับได้ นอกจากนี้ การเชื่อมโยงเกษตรกับอุตสาหกรรมแปรรูปและระบบโลจิสติกส์ของจีน ยังเอื้อต่อการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศที่สามารถตอบโจทย์ห่วงโซ่มูลค่าในตลาดจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผอ.สนค. กล่าวทิ้งท้ายว่า เพื่อรักษาความเป็นผู้นำในตลาดจีนท่ามกลางความท้าทายใหม่ หน่วยงานภาครัฐควรพิจารณาปรับเปลี่ยนกระบวนการที่คุ้นเคย ‘ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนเศรษฐกิจเชิงลึก’ โดยเร่งใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการดึงดูดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรแม่นยำจากจีนเข้ามาต่อยอดภาคการผลิตไทย ผ่านกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม อาทิ การจัดเวทีจับคู่พันธมิตรทางเทคโนโลยี (Tech-matching) เพื่อถ่ายทอดนวัตกรรมสู่เกษตรกรไทย การส่งเสริมการลงทุนร่วม (Joint Venture) ในอุตสาหกรรม

แปรรูปขั้นสูงเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าก่อนส่งออก และการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์และเครือข่ายการกระจายสินค้าเข้าสู่ช่องทางตลาดสมัยใหม่ของจีนโดยตรง พร้อมทั้งผลักดันให้ผู้ประกอบการไทยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานจีน (Supply Chain Integration) อย่างแนบแน่น ทั้งด้านการผลิตและการแปรรูป นอกจากนี้ ต้องเร่งสร้าง ‘ภูมิคุ้มกันทางการค้า’ ด้วยการยกระดับมาตรฐานสินค้าให้เหนือกว่าข้อกำหนดพื้นฐาน เพื่อสร้างความแตกต่างและหนีการแข่งขันด้านราคา เน้นสินค้าที่มีความปลอดภัยและตรวจสอบย้อนกลับได้ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการมัดใจผู้บริโภคชนชั้นกลางของจีน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและรักษาเสถียรภาพการส่งออกสินค้าเกษตรไทยให้เติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
25 มีนาคม 2569